

ائمہ علیہم السلام و زمامداران
جلد ۲ (زمامداران عباسی)

تألیف: سید تیمور میر شفیع لنگری
www.kotab.ir

نشر شوق

سرشناسه: میرشفیعی لنگری، سید تیمور، ۱۳۴۱-
عنوان و نام پدیدآور: ائمه علیہ السلام و زمامداران / تالیف سید تیمور میرشفیعی لنگری.
مشخصات نشر: ساری : شوق، ۱۴۰۱-
مشخصات ظاهری: ج.

شابک: ج. ۱. : 978-600-7246-85-6 ؛ ج. ۲: 978-600-7246-89-4

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

مندرجات: ج. ۱. زمامداران اموی. - ج. ۲. زمامداران عباسی

موضوع: ائمه اثنا عشر -- سیاست و حکومت

Imams (Shiites) -- Politics and government

ائمه اثنا عشر -- سرگذشتنامه

Imams (Shiites) -- Biography

اسلام -- تاریخ

Islam -- History

اسلام و سیاست -- تاریخ

Islam and politics -- History

امویان

Umayyad dynasty

رده بندی کنگره: B۳۳۶/۵

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۹۵

شماره کتابشناسی ملی: ۸۸۴۵۳۹۳

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

www.ketab.ir

شناسنامه

نام کتاب: ائمه علیہ السلام و زمامداران (۲)

مؤلف: سید تیمور میرشفیعی لنگری

صفحه آرایبی: محمد حسین غفاری ساروی

ناشر: شوق ۰۹۱۱۱۵۳۲۸۶۷

چاپخانه و شمارگان: زمزم / ۱۰۰۰ نسخه

نوبت و تاریخ چاپ: اول / ۱۴۰۱

قیمت: ۲۲۰۰۰۰۰۰ ریال

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۴۶-۸۹-۴

ISBN: 978-600-7246-89-4

۱۱	مقدمه
۲۷	پیشگفتار
۴۷	گفتار اول: امام موسی کاظم <small>علیه السلام</small> و زمامداران خودسر
۴۹	آشنایی مختصر با زندگی امام موسی کاظم <small>علیه السلام</small>
۵۶	مهمترین اقدامات و ویژگیهای دوره امامت امام موسی کاظم <small>علیه السلام</small>
۶۲	زمامداران خودسر دوران امامت امام موسی کاظم <small>علیه السلام</small>
۶۳	شیوه انتخاب هر یک از این زمامداران خودسر به عنوان خلیفه مسلمین
۶۴	معرفی اجمالی ابو جعفر منصور دوانیقی با عنوان دومین خلیفه عباسی
۶۴	معرفی اجمالی مهدی عباسی به عنوان سومین خلیفه عباسی
۶۷	اقدامات و ویژگی های مهدی به عنوان سومین خلیفه عباسی
۷۲	معرفی اجمالی موسی بن مهدی ملقب به هادی به عنوان خلیفه چهارم عباسی
۷۶	مهمترین اقدامات هادی به عنوان چهارمین خلیفه عباسی
۷۸	آشنایی اجمالی با هارون به عنوان پنجمین خلیفه عباسی
۸۲	مهمترین ویژگیها و اقدامات هارون به عنوان پنجمین خلیفه عباسی
۹۵	گفتار دوم: امام علی بن موسی الرضا <small>علیه السلام</small> و زمامداران خودسر
۹۷	آشنایی مختصر از زندگی امام رضا <small>علیه السلام</small>
۱۱۳	اقدامات و ویژگی های امام رضا <small>علیه السلام</small> به عنوان هشتمین امام شیعیان
۱۳۲	آثار منسوب به امام رضا <small>علیه السلام</small>

۶.....امام و زمامداران

- ۱۳۴..... زمامداران خود سر دوران امامت امام رضا علیه السلام
- ۱۳۴..... شیوه انتخاب هریک از زمامداران دوره امامت امام رضا علیه السلام
- ۱۳۵..... زندگینامه اجمالی امین به عنوان ششمین خلیفه عباسی
- مهمترین اقدامات و ویژگی های دوران خلافت امین به عنوان
ششمین خلیفه عباسی ۱۴۱
- ۱۴۴..... معرفی اجمالی عبدالله مامون به عنوان هفتمین خلیفه عباسی
- مهمترین اقدامات و ویژگیهای دوران مامون به عنوان هفتمین خلیفه
عباسی ۱۴۹
- ۱۶۱..... گفتار سوم: امام محمد بن علی الجواد علیه السلام و زمامداران خودسر
- ۱۶۳..... نگاهی اجمالی به زندگی امام محمد تقی علیه السلام
- ۱۷۴..... مهمترین اقدامات و ویژگی های امام محمد تقی جواد علیه السلام
- ۱۹۱..... زمامداران خود سر دوران امام محمد تقی علیه السلام
- شیوه انتخاب هر یک از این خلفای خود سر به عنوان خلیفه
مسلمین ۱۹۱
- نگاهی اجمالی به زندگی عبدالله مامون به عنوان هفتمین خلیفه
عباسی ۱۹۲
- نگاهی اجمالی به زندگی معتصم عباسی به عنوان هشتمین خلیفه
عباسی ۱۹۲
- ویژگی ها و اقدامات معتصم بالله به عنوان هشتمین خلیفه عباسی
..... ۱۹۶
- گفتار چهارم: امام علی بن محمد مشهور به امام هادی علیه السلام و زمامداران
خودسر ۲۱۸
- آشنایی مختصر با زندگی امام علی بن محمد مشهور به امام
هادی علیه السلام ۲۲۰

- ویژگی ها و اقدامات امام علی بن محمد مشهور به امام هادی علیه السلام ۲۲۹
- زاماداران خود سر دوران امامت امام علی بن محمد مشهور به امام هادی عبارت بودند از: ۲۳۸
- شیوه انتخاب هر یک از این زاماداران خود سر به عنوان خلیفه مسلمین ۲۳۸
- معرفی اجمالی معتصم به عنوان هفتمین خلیفه عباسی ۲۴۰
- معرفی اجمالی واثق بالله به عنوان هشتمین خلیفه عباسی ۲۴۰
- ویژگی ها و اقدامات واثق به عنوان هشتمین خلیفه عباسی ۲۴۲
- نگاهی اجمالی به زندگی جعفر ملقب به متوکل عباسی به عنوان دهمین خلیفه عباسی ۲۴۴
- ویژگی ها و اقدامات متوکل عباسی به عنوان دهمین خلیفه عباسی ۲۵۳
- معرفی اجمالی محمد منتصر به عنوان یازدهمین خلیفه عباسی .. ۲۵۹
- ویژگی و اقدامات منتصر به عنوان یازدهمین خلیفه عباسی ۲۶۲
- معرفی ابوالعباس احمد مشهور به المستعین بالله به عنوان دوازدهمین خلیفه عباسی ۲۶۳
- ویژگی و اقدامات ابوالعباس احمد مشهور به المستعین بالله به عنوان دوازدهمین خلیفه عباسی ۲۶۵
- معرفی اجمالی محمد المعتز بالله به عنوان سیزدهمین خلیفه عباسی ۲۶۶
- مهمترین ویژگی و اقدامات ابو عبدالله محمد مشهور به المعتز بالله به عنوان سیزدهمین خلیفه عباسی ۲۷۰
- گفتار پنجم: امام حسن بن علی العسکری علیه السلام و زاماداران خودسر ۲۷۳
- آشنایی مختصر با امام حسن عسکری علیه السلام ۲۷۵

۸.....امام و زمامداران

- ۲۸۶.....ویژگی ها و اقدامات اما حسن عسکری علیه السلام
- ۳۰۱.....زمامداران خودسر دوران امام حسن بن علی العسکری علیه السلام
- شیوه انتخاب هر یک از این زمامداران خودسر به عنوان خلیفه
مسلمین..... ۳۰۲
- معرفی اجمالی محمد المتز بالله بن جعفر المتوکل مشهور به معتز به
عنوان سیزدهمین خلیفه عباسی..... ۳۰۲
- معرفی اجمالی محمد بن هارون معروف به المهتدی بالله به عنوان
چهاردهمین خلیفه عباسی..... ۳۰۳
- مهمترین اقدامات و ویژگی های محمد بن هارون معروف به
المهتدی بالله به عنوان چهاردهمین خلیفه عباسی..... ۳۰۵
- معرفی اجمالی ابوالعباس احمد بن جعفر معروف به معتمد به
عنوان پانزدهمین خلیفه عباسی..... ۳۰۸
- ویژگی ها و اقدامات احمد بن جعفر معروف به معتمد عباسی به
عنوان پانزدهمین خلیفه عباسی..... ۳۱۲
- گفتار ششم: امام حجه بن الحسن علیه السلام و زمامداران خودسر - دوران غیبت
صغری..... ۳۱۸
- آشنایی مختصر با امام مهدی علیه السلام..... ۳۲۰
- دوره غیبت صغری..... ۳۲۶
- دوره غیبت کبری..... ۳۲۸
- دیدگاه اهل سنت درباره مهدی و منجی آخرالزمان..... ۳۳۱
- سابقه نام مهدی در تاریخ اسلام..... ۳۳۴
- اثبات امامت حضرت مهدی علیه السلام..... ۳۳۶
- نشانه های ظهور امام مهدی علیه السلام..... ۳۳۸
- شرایط و ویژگی های دوران غیبت صغری امام زمان علیه السلام..... ۳۴۰

- نواب خاص امام زمان (عج) ۳۵۶
- زاماداران خودسر دوران غیبت صغری امام زمان (عج): ۳۵۶
- شیوه انتخاب هر یک از این زمامداران خودسر دوران غیبت صغری امام زمان (عج): ۳۵۷
- معرفی اجمالی اولین نایب خاص حضرت حجه بن الحسن عجل الله بنام عثمان بن سعید عمری ۳۵۹
- زامادار خودسر دوره عثمان بن سعید به عنوان اولین نایب خاص امام زمان (عج) ۳۶۴
- معرفی اجمالی المعتمد علی الله (فرزند المتوکل علی الله) به عنوان پانزدهمین خلیفه عباسی ۳۶۴
- معرفی اجمالی دومین نایب خاص حضرت حجه بن الحسن عجل الله بنام محمد بن عثمان ۳۶۵
- از مهمترین ویژگی ها و اقدامات دومین نایب خاص امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف ۳۷۲
- زاماداران خودسر دوره محمد بن عثمان به عنوان دومین نایب خاص امام زمان (عج) ۳۸۱
- معرفی اجمالی المعتضد بالله (فرزند موفق بن المتوکل) به عنوان شانزدهمین خلیفه عباس ۳۸۱
- مهمترین ویژگی ها و اقدامات المعتضد بالله به عنوان شانزدهمین خلیفه عباسی ۳۸۵
- معرفی اجمالی المكتفی بالله (فرزند المعتضد بالله) به عنوان هفدهمین خلیفه عباسی ۳۸۹
- مهمترین ویژگی ها و اقدامات المكتفی بالله بعنوان هفدهمین خلیفه عباسی ۳۹۳

مقدمه

چنانکه می‌دانیم نفوذ و سلطه قبیله قریش^۱ بر مکه و خانه کعبه از زمان «قصی بن کلاب» نیای بزرگ رسول خدا ﷺ آغاز می‌شود. قصی قبیله قریش را در مکه و پیرامون کعبه جای داد و برای آنان انجسی به نام دارالندوه ساخت و منصب کلید داری و سقایت آن را به عهده گرفت. تا آنکه نوبت به «هاشم بن عبد مناف»

^۱ عده‌ای گفته‌اند: این قبیله را از این جهت قریش می‌گویند که لقب یکی از بزرگان این قبیله یعنی نضر بن کنانه (جد دوازدهم پیامبر ﷺ) قریش بود. البته بعضی‌ها نیز نوشتند که این لقب فهر بن مالک یکی دیگر از بزرگان قریش (جد دهم پیامبر ﷺ) بود که بعدها قریش اسم او را روی قبیله خود گذاشتند. عده‌ای نیز گفته‌اند: قریش به معنای کسب است و چون مردم قبیله قریش کشاورز نبودند و بیشتر اهل تجارت بودند آنان را قریش (کاسب) می‌گفتند. همین‌طور آورده‌اند که قریش به معنای جمع شدن از اطراف و اکناف است. چون قصی بن کلاب تیره‌های مختلف این قبیله را که به صورت پراکنده در اطراف مکه بودند در مکه ساکن ساخت لذا به آنان قریش گفتند.

رسید. از وقتی که منصب کلید داری و سقایت کعبه در اختیار هاشم بن عبد مناف قرار گرفت، برادر زاده ایشان یعنی «امیه بن عبد شمس بن عبد مناف» سیادت ایشان را برای کلید داری خانه کعبه نپذیرفت و به مخالفت با او برخاست. این مخالفت به ظاهر ساده بهانه‌ای شد برای اختلاف و کینه ورزی بین فرزندان بنی امیه با فرزندان بنی هاشم. هر چه زمان می‌گذشت این شکاف و دشمنی عمیق‌تر می‌شد. حتی با ظهور پیامبر اسلام و گسترش فرهنگ توحیدی و محور قرار گرفتن تقوا به عنوان شرافت انسانی در مقابل اصل و نسب هم نتوانستند از شدت و حرارت آن بکاهد.

ابوسفیان بن حرب بن امیه که در زمان بعثت حضرت محمد ﷺ از بزرگان قریش به شمار می‌آمد با نادیده گرفتن ظهور اسلام، در مقابل پیامبر ﷺ قرار گرفت و دشمنی خود را با آن حضرت که از فرزندان هاشم بود، دوچندان نمود. اما پس از گذشت چندی و با قوت گرفتن اسلام و افزوده شدن پیروان آن حضرت، آنگاه که سایه شمشیر مجاهدان اسلام را در سر خود احساس کرد، به هراس افتاد و برای حفظ اموال و موقعیت خود چاره‌ای جز پذیرفتن دین اسلام نداشت. او برای این کار، عباس ابن عبدالمطلب عموی پیامبر را واسطه گرفت، و به ظاهر هم شده دین اسلام را پذیرفت، تا در سایه مسلمان شدن، دنیای خود را حفظ نماید. در حقیقت او با این حربه توانست ضمن حفظ جان خود،

زمینه شرارت و دشمنی را علیه پیامبر و بنی هاشم برای نسل‌های بعدی تداوم بخشد.

او با رخنه نرم خود و نفوذ فرزندانش در بین پیروان پیامبر اسلام، به تدریج توانست اتحاد و همدلی آنان را به تفرقه و دودستگی مبدل سازد. می‌گویند وقتی عثمان بن عفان بن ابوالعاص بن امیه به خلافت رسید، او به فرزندان امیه سفارش کرده بود پادشاهی را همچون گوی دست به دست کرده، بین خود بگردانند. وی گفته بود: «سگ گداز به کسی که من به او قسم می‌خورم نه عذابی، نه حسابتی، نه هشت و دوزخی و نه آتش جهنم و رستاخیزی و نه قیامتی وجود دارد.»

این گونه شد که وقتی عثمان بن عفان با قیام مردم از خلافت عزل و کشته می‌شود و علی علیه السلام از طرف مردم به خلافت برگزیده می‌گردد، فرزندان امیه با شدت به مخالفت با آن حضرت بر می‌خیزند. که در راس همه آنها معاویه بود. او از سپردن سرزمین شامات به خلیفه زمان خود، یعنی علی علیه السلام خودداری کرد. او نه تنها خلافت علی علیه السلام را نپذیرفت بلکه به جنگ مسلحانه با آن حضرت روی آورد. و برای اولین بار موجب برادرکشی در بین مسلمانان شد. او برای اینکه بتواند خلافت مسلمین را بر اساس سفارش پدرش ابوسفیان در اختیار فرزندان امیه ماندگار سازد. خونخواهی عثمان را بهانه کرده و اولین جنگ داخلی را که به

جنگ جمل مشهور است به راه انداخت. جنگ جمل که توسط عایشه، زبیر و طلحه با فریب و پشتیبانی و همراهی معاویه به راه افتاد، در واقع مقدمه‌ای بود برای دو جنگ ویرانگر دیگر که به صفین و نهروان شهرت یافتند. علاوه بر این جنگ‌ها معاویه، با تهاجم‌های گاه و بیگاه به شهرهای تحت حاکمیت علی علیه السلام - که در تاریخ به غارات معروف است - به کشتار مسلمانان به ویژه پیروان علی علیه السلام پرداخته، ناامنی و ناراضیاتی برای مردم ایجاد می‌کرد. او برای ایجاد شکاف و تفرقه در بین مسلمین با هدف به قدرت رساندن فرزندان امیه در حکومت اسلامی، در تمام مدت حکومت علی علیه السلام، بسیاری از شخصیت‌های بزرگ دنیای اسلام را تا آنجا که می‌توانست با پول و وعده و وعهد به سوی خود جلب نمود. و چنانچه کسی را نمی‌توانست با پول و وعده و وعهد تحت انقیاد خود درآورد، آنها را به لطایف‌الحیلی از بین می‌برد. آنچنان فتنه و گرفتاری‌هایی برای حکومت امام علی علیه السلام به وجود آورده بود تا مسلمانان نتوانند طعم شیرین حکومت عدل اسلامی را بچشند. آنگاه که با امام حسن علیه السلام پیمان صلح می‌بندد آشکارا تعهدات خود با امام حسن علیه السلام را زیر پا گذاشته، فرزندان عیاش و میمون باز خود یزید را به عنوان ولیعهد و جانشین خود انتخاب می‌کند. این گونه شد که فرزندان امیه از این زمان تا سال ۱۳۲ هجری قمری توانستند بر خلاف آموزه‌های اسلام و به رسم پادشاهان، بر تمامی ممالک

اسلامی سلطنت نمایند. آنان برخلاف پیامبر اسلام که می‌خواست پادشاهان را از مقام خدایی به مقام بندگی بکشاند، خود به نام پیامبر اسلام راه و رسم پادشاهی را برگزیدند. آنچنان‌که در این نوشتار خواهید خواند همانند سلسله‌های شاهنشاهی حکومت اسلامی را بین فرزندان خود دست به دست نمودند.

در طی این مدت پیروان علی علیه السلام نیز نمی‌توانستند ساکت بمانند. مسئولیت شرعی و وصایت پیامبر حکم می‌کرد، تا آنها در مقابل هرگونه کج‌اندیشی و بد نام کردن اسلام به عنوان تنها مکتب نجات بخش بشری استاد کی کنند. آنان نمی‌توانستند آیات الهی^۱ و وصیت پیامبر اسلام^۲ (در راس همه آنها واقعه غدیر خم) را که در

^۱ آیات قرآنی که امامت حضرت علی علیه السلام را اثبات می‌کنند: در قرآن مجید آیات فراوانی است که با استفاده از احادیثی که از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در شأن نزول آنها وارد شده است، امامت امام علی علیه السلام را اثبات می‌نمایند. این آیات عبارتند از: آیه‌ی تبلیغ، آیه‌ی ولایت، آیه‌ی اولی الامر، آیه‌ی صادقین و ...

^۲ احادیثی که امامت حضرت علی علیه السلام را اثبات می‌کند: در منابع متعدد شیعه و اهل سنت از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله روایات بسیاری وارد شده است که آن حضرت فرمود: «وصی و جانشین بعد از من علی بن ابی‌طالب علیه السلام است و بعد از او دو فرزندم حسن و حسین علیه السلام که نه امام دیگر از صلب حسین علیه السلام از پی هم می‌آیند». البته این روایت افزون بر روایاتی است که

برابر چشمان خود دیده و شنیده بودند، در عین حال تن به پذیرش چنین حاکمیتی بدهند و از کنار آن به سادگی بگذرند. فلذا وقتی معاویه با جسارت تمام و برخلاف آموزه‌های اسلام فرزندش یزید فاسد را به عنوان ولیعهد خود انتخاب می‌کند، عده‌ای از دوستان اهل بیت علیهم‌السلام به ویژه ساکنان شهر مدینه و کوفه که بسیاری از صحابه و تابعین نیز در بین آنها حضور داشتند تاب تحمل چنین بدعتی را نیاورده، به مخالفت برخاستند. از جمله آنان مسلمانان کوفه بودند، که رسماً طی چندین نامه، امام حسین علیه‌السلام را به کوفه دعوت نموده، تا تحت ولایت و امامت آن حضرت به مخالفت با خلیفه خود سر پردازند. یزید که از حساسیت مسأله آگاه بود، همه امکانات و ظرفیت حکومت را به کار گرفت، تا هرگونه حرکت حق طلبانه را به شدت در نطفه خفه کند. که مبادا حقایق اسلام برای مردم فریب خورده آشکار شود. و حکومت از دست فرزندان امیه خارج گردد. فلذا وقتی مسلم بن عقیل سفیر امام حسین علیه‌السلام جهت بررسی صحت و سقم دعوت کنندگان کوفه وارد شهر می‌شود، عامل یزید آنچنان رعب و وحشتی در شهر به راه می‌اندازد که در

در جریان حدیث یوم الدار، حدیث منزلت، حدیث غدیر خم و حدیث مشهور نقلین بیان شده است. نیز فرمود پس از من دوازده تن خلیفه خواهند آمد که به وسیله آنان دین عزیز می‌شود.

مدت بسیار کوتاهی همه جمعیت و بیعت کنندگان با سفیر امام حسین علیه السلام توسط عمال یزید از گرد مسلم بن عقیل پراکنده، بیش از ۱۲۰۰۰ نفر از آنان زندانی می‌شوند. سپس خود ایشان را نیز دستگیر و در برابر چشمان مردم کوفه‌ای که حامی‌اش بوده و به امامت او نماز می‌خواندند، به طرز فجیعی به شهادت می‌رساند. به دنبالش لشگری به استعداد سی هزار نفر را برای مقابله با امام حسین علیه السلام تجهیز می‌کند. این در حالی است که همه مدافعان آن حضرت به صد نفر نمی‌رسیدند. با وقوع آن حادثه غم‌بار، در سرزمین کربلا و شهادت امام حسین علیه السلام، آن چنان غم و اندوه بر مردم کوفه مستولی می‌شود که بسیاری از آنها از این که نتوانستند به موقع امامشان را یاری کنند، ابراز پشیمانی کرده، برای جبران این غفلت بزرگ، تحت رهبری یکی از صحابه پیامبر به نام «سلیمان ابن صُرد خزایی» تحت عنوان توابین، در سال ۶۵ هجری به مقابله با یزیدیان می‌پردازند. عمال یزید همانند روشی را که در کربلا پیش گرفته بودند به مقابله آنان پرداختند و همگی آنها را علی‌رغم شجاعتی که از خود نشان داده بودند به شهادت می‌رسانند. یک سال بعد شخصی به نام مختار ثقفی در تقاضا با این جنایات یزید، مردم کوفه را با خود همراه کرده، تا سال ۶۸ هجری در این شهر حکومت می‌کند. وی طی این مدت کوتاه توانست بسیاری از قاتلان امام حسین علیه السلام را دستگیر و به قتل برساند. او اگرچه

توانست قدری مرحم بر آلام پیروان علی علیه السلام بگذارد، اما خیلی زود در جنگ با «مصعب ابن زبیر» کشته و کارش ناتمام می ماند.

فرزندان امیه بعد از واقعه خونبار کربلا آن چنان رعب و وحشتی در بین مسلمانان ایجاد کرده بودند، که دیگر کسی را نه فقط یارای مخالفت با آنان نبود، بلکه در صورت ابراز هرگونه دوستی با هاشمیان علی الخصوص آل علی علیهم السلام و یا با دوستان آنان با مجازات سخت مواجه می شدند. هرکجا که آنان را می یافتند، حتی اگر مخالفتی نیز با حکومت نمی کردند، بدون هیچ گناهی می کشتند. به شکلی که دیگر تا سال ۱۲۲ هجری کسی را نمی یابید که توانسته باشد با حکومت فرزندان امیه مخالفتی کرده باشد. تنها در این سال بود که زید بن علی بن حسین علیهما السلام با تعدادی از یاران جان بر کف خود، علیه ستمگری های حکومت اموی قیام می کند، که متأسفانه تعدادی از یارانش بر اساس همان رعب و وحشتی که امویان ایجاد کرده بودند از گردش پراکنده شده، خود نیز به همراه یاران اندکش به طرز فجیعی به شهادت می رسند.

این اذیت و آزار بر فرزندان علی علیه السلام ادامه داشت تا این که در دوره امامت امام محمد باقر و امام جعفر صادق علیهما السلام پایه های حکومت امویان به سستی گراییده، با ایجاد فضای باز سیاسی، آنها توانستند جانی تازه به پیروان علی علیه السلام ببخشند. آنان توانسته بودند با اقدامات روشن گرایانه خود به مسلمانان بفهمانند، که بر خلاف